

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה ב.

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"ו מהל' כסודות הלכה ו סמג עשין ר"ב:
 ב ב ג מ"י פ"ד מהל' שמיטין טו ו פ"ה הל' ד סמג עשין קמו ולאין רס"ב:
 ג ד מ"י פ"ט מהל' מעשר שני הל' ה סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן רלד סעיף ד:
 ד ה ו מ"י פ"א הל' ב ו פ"ה מהל' תרומות הל' יא סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן של"א סעיף ז:
 ה ז מ"י פ"ב מהל' מילה וטהר הל' א סמג עשין נ"ז טו"ע ח"מ סימן מג סעיף טו:
 ו ח מ"י פ"ג הלכה ב טו"ע פ"ס ע"ב י"ג ו"ג.

ארבעה ראשי שנים הן. ככל דוכמי תני הן כדאשכחן הכא וצ"פ בתרא לשזעויות (ד' מט.) ארבעה שומרים הן וצ"פ דחולין (ד' ע"ז) א"ן מעמידין (ע"ז ד' ג.) א"ן אילנות הן אכל צריש צ"ק (ד' ב. וס) שניה: **ולגלים**. מפרש בגמרא (ד' ז'): **למעשר בהמה**. שאין מעשרין מן הנולדים בשנה זו על הנולדים בחזירתה דכתיב (דברים ה') עשר מעשר את כל תוצאת זרעך היוצא השדה שנה שנה ואמר מר בצבורות צפרק מעשר בהמה (דף נ"ג): **בשתי מעשרות** הכתוב מדבר אחד: **מעשר בהמה** ואחד **מעשר אדם**: **לשמיטין וליוצאים**. משנכנס תשרי אקור לחרוש ולרוע מן המורה: **לנטיעה**. למנין שני ערלה ואפילו נטעה באזכר כלתה שנתה הראשונה לסוף אלו. וצולתה מפרש טעמא בגמרא (א): **לירקות**. למעשר ירק שאין תורמין ומעשרין מן הנלקט לפני ר"ה על של אחר ר"ה: **לאילן**. לענין מעשר שאין מעשרין פירות האילן שנטעו קודם שצטע על שנטעו לאחר צבט שבאילן הולך אחר חנטה וצבט (ד' מפרש מאי שנה שצט: **ג' למאי סלסלא**. כלומר למה הוקצע יום מיוחד למנין המלכים אימא של על כל מלך ומלך תתחיל שנתו מיום שעמד בו: **לשטרות**. להבחין איזה שטר חוב מוקדם למהו ואיזה מאוחר: **דקנן**. במסכת שביעית (פ"י מ"ה): **שטרי חוב מוקדמין**

פ"ו מהל' כסודות הלכה ו סמג עשין ר"ב:
 ב ב ג מ"י פ"ד מהל' שמיטין טו ו פ"ה הל' ד סמג עשין קמו ולאין רס"ב:
 ג ד מ"י פ"ט מהל' מעשר שני הל' ה סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן רלד סעיף ד:
 ד ה ו מ"י פ"א הל' ב ו פ"ה מהל' תרומות הל' יא סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן של"א סעיף ז:
 ה ז מ"י פ"ב מהל' מילה וטהר הל' א סמג עשין נ"ז טו"ע ח"מ סימן מג סעיף טו:
 ו ח מ"י פ"ג הלכה ב טו"ע פ"ס ע"ב י"ג ו"ג.

למלכים. פי' בקונטרס משום שלום מלכות ואינו דהכא למלכי ישראל קמייירי ודוקא גבי גיטין אמרינן הכי פרק הורוק (גיטין ד' פ. וס) אמר עולא מפני מה תקנו מלכות בגיטין משום שלום מלכות וצ"ב גיטין פסולין ודאי אפי' מלכות שאינה הוגנת כמלכות מדי ויון אכל מתני' דהכא פירוש לשטרות וצ"פ דע"ו (ד' י'). אמרינן צבולה אין מונין (א) אלא למלכי יון צלצד ומסקינן נמי התם דלמלכי דהכא למלכי ישראל וכן אמרינן לקמן (ד' ג.) בגמרא לא שנו אלא למלכי ישראל אכל למלכי אומות העולם מתשרי מניין ואריך לפרש דאין צריך שלום מלכות אלא צבט אשה לפי שהוא דבר גדול ומילתא דחשיבות לפי שעל ידי גט מותרת לכל אדם וחסדי משאכל שטרות: **לשטרות** דתנן שטרי חוב מוקדמים. פירש בקונטרס שאם לא קצבו יום לתחילת שנת המלך אלא לכל מלך לפי מה שעמד פעמים שאין להבחין כגון אם כתוב צו צבטלו בשנה שלישיה וצאו עדים ואמרו כשתתמונ לו ראינו שהלוהו אלא הלוהו אמר לנו חתמו כאותה ששנינו כותבין שטר ללוה אע"פ שאין המלוה עמו ואין אנו יודעין אם הלוהו קודם לכן או אחר כך אכל ראינו שהלוהו בתמונת שנת שלש למלך ואם אין הדיינין יודעין באיזה חדש עמד המלך אין להבחין אם תמונ קודם לכולו ואם כולו קודם לתמונ אם שנתו מתחלת בין תמונ לכולו נמצא כולו קודם לתמונ ככל שנתו ואם עמד בין כולו לתמונ נמצא תמונ קודם לכולו בכל שנותיו ועכשיו שקצבו ניסן ר"ה לעולם תמונ קודם לכולו ואריך לפרש שהדיו המלוה הלוהו שהלוהה אחת היא דאי לאו ראינו המלוה עמו ואין אנו משמע לפי' הקונטרס מספק היינו חושבין אותו מוקדם אי לאו דקצבו ניסן ר"ה ש"כ כן אנו יודעין צו שהוא מאוחר ואי אפשר לומר כן דאין לנו לפסול שום שטר מספק כדמוכח צריש אחד דיני ממונות (סנהדרין דף נ"ג. וס) דקאמר שטר שזמנו כתוב באחד זניסן בשמיטה וצאו עדים ואמרו היאך אחס מעידים על שטר זה והלא צווחו יום עמנו הייתם שטר כשר ועדיו כשרים חיישינן שמה אחרתו וכתבוהו הרי שאנו תולין להכשיר מספק וכן צבט פשוט (ב"ב דף קע"א. וס) דקאמר שטר שזמנו כתוב בשנת או צ"ב בתשרי כשר

פ"ו מהל' כסודות הלכה ו סמג עשין ר"ב:
 ב ב ג מ"י פ"ד מהל' שמיטין טו ו פ"ה הל' ד סמג עשין קמו ולאין רס"ב:
 ג ד מ"י פ"ט מהל' מעשר שני הל' ה סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן רלד סעיף ד:
 ד ה ו מ"י פ"א הל' ב ו פ"ה מהל' תרומות הל' יא סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן של"א סעיף ז:
 ה ז מ"י פ"ב מהל' מילה וטהר הל' א סמג עשין נ"ז טו"ע ח"מ סימן מג סעיף טו:
 ו ח מ"י פ"ג הלכה ב טו"ע פ"ס ע"ב י"ג ו"ג.

פ"ו מהל' כסודות הלכה ו סמג עשין ר"ב:
 ב ב ג מ"י פ"ד מהל' שמיטין טו ו פ"ה הל' ד סמג עשין קמו ולאין רס"ב:
 ג ד מ"י פ"ט מהל' מעשר שני הל' ה סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן רלד סעיף ד:
 ד ה ו מ"י פ"א הל' ב ו פ"ה מהל' תרומות הל' יא סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן של"א סעיף ז:
 ה ז מ"י פ"ב מהל' מילה וטהר הל' א סמג עשין נ"ז טו"ע ח"מ סימן מג סעיף טו:
 ו ח מ"י פ"ג הלכה ב טו"ע פ"ס ע"ב י"ג ו"ג.

פ"ו מהל' כסודות הלכה ו סמג עשין ר"ב:
 ב ב ג מ"י פ"ד מהל' שמיטין טו ו פ"ה הל' ד סמג עשין קמו ולאין רס"ב:
 ג ד מ"י פ"ט מהל' מעשר שני הל' ה סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן רלד סעיף ד:
 ד ה ו מ"י פ"א הל' ב ו פ"ה מהל' תרומות הל' יא סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן של"א סעיף ז:
 ה ז מ"י פ"ב מהל' מילה וטהר הל' א סמג עשין נ"ז טו"ע ח"מ סימן מג סעיף טו:
 ו ח מ"י פ"ג הלכה ב טו"ע פ"ס ע"ב י"ג ו"ג.

פ"ו מהל' כסודות הלכה ו סמג עשין ר"ב:
 ב ב ג מ"י פ"ד מהל' שמיטין טו ו פ"ה הל' ד סמג עשין קמו ולאין רס"ב:
 ג ד מ"י פ"ט מהל' מעשר שני הל' ה סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן רלד סעיף ד:
 ד ה ו מ"י פ"א הל' ב ו פ"ה מהל' תרומות הל' יא סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן של"א סעיף ז:
 ה ז מ"י פ"ב מהל' מילה וטהר הל' א סמג עשין נ"ז טו"ע ח"מ סימן מג סעיף טו:
 ו ח מ"י פ"ג הלכה ב טו"ע פ"ס ע"ב י"ג ו"ג.

פ"ו מהל' כסודות הלכה ו סמג עשין ר"ב:
 ב ב ג מ"י פ"ד מהל' שמיטין טו ו פ"ה הל' ד סמג עשין קמו ולאין רס"ב:
 ג ד מ"י פ"ט מהל' מעשר שני הל' ה סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן רלד סעיף ד:
 ד ה ו מ"י פ"א הל' ב ו פ"ה מהל' תרומות הל' יא סמג עשין קלו טו"ע י"ד סימן של"א סעיף ז:
 ה ז מ"י פ"ב מהל' מילה וטהר הל' א סמג עשין נ"ז טו"ע ח"מ סימן מג סעיף טו:
 ו ח מ"י פ"ג הלכה ב טו"ע פ"ס ע"ב י"ג ו"ג.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שטרי חוב המוקדמין ט"ו ונ"א יטרוף אפי' וכו' וכו' מן המשועבדים) פ"ה מ"י מדברי המוס' משמע של היום לפניהם וכו' כפי רש"י: (ב) בא"ד בין תמונ לכולו שלאחריו נמצא: (ג) תוס' ד"ה למלכי יון דבגולה אין מונין. ג"כ פי' לשטרות אין מונין: (ד) ר"ה לשטרות וכו' ונ"א דפקא מינה לשטרי חוב. ג"כ ויש להקשות אפ"ל לא פי' המוס' דכך זה על פי פירוש"ו בעטות הדיינין דפקא מינה בעין שעתה המלך א"כ צבטן והולאה הימה א"כ צבטן בשנה ששטר שטר מאוחר הוא והדיינין יטעו ביום א' ויכירו שהמלך עמד צ"ב צבטן ומלא דאי צבטן הוא סוף שנה שלשית שהלוה לו מעותיו ושטר מוקדם הוא וי"ל דאם כן לאחד שקצבו דר"ה ניסן ר"ה למלכי נמי אכל למיחש לטעות הדיינין דאם עמד המלך ביום א' ויכיר הכותב בשטר שטר מאוחר כתיב צבטן בשנה ראשונה ועדים מעידים שהלוהה אכל עכשיו כבסלו לפני אכל דשטר מאוחר הוא יטעו הדיינין ביום א' ויכירו שהמלך עמד ביום א' כאלו עמד שטר מאוחר מתחיל שנה שניה ומלא כתיבת השטר כתיב צבטן בשנה ראשונה והעדים מנהו ויכירו אמרו כשתתמונ צו לא ראינו שהלוהו לנו חתמו עלי' שאני חייב לפלוני מנה כמותה ששנינו (ב"ב ד' קסו): כן כותבין שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו ואין אנו יודעין אם הלוהו קודם לכן או אחר כך אכל ראינו שהלוהו מנה בתמונת שנה שלישיה למלך ואם אין הדיינין יודעין באיזה חדש עמד המלך אין להבחין אם תמונ קודם לכולו ואם עמד בין כולו לתמונ נמצא תמונ קודם לכולו בכל שנותיו ועכשיו שקצבו ניסן ר"ה לעולם תמונ קודם לכולו: **עלמה** לו שנה. כלומר כלתה זו שנתו ומעתה מונין לו שנה שניה:

מוסף רש"י

באחד באבול ראש השנה למעשר בהמה. ראש חולות עניניו קודם לכן אין נכנסין לירך להתעשר עם אותן שיוולד מאלו וכו' וכו' וכו' מלך דיוח חלש וישן (בבברות ה.) לשטרות. דכל אמת דקאי מלכא מתי מתי שיליה ארש תלקא ליה שמה וצניסן ארש שמה מניח למיכתב בשטרי (ע"ז י'). שטרי חוב המוקדמין. יכתב קודם המלוה (סנהדרין ב.) שנתו צבטן י"ו צבטן ומכוח בתוך השטר באחד צבטן (שב"ב ב"ב קס"ה). פסולין. דמנין לתרופ לקוחות מן המכוב בו ועדין לא הלוה. ושטר לקוחות קודם למהו זה מלא שטרו מלא קודם הוא שקר (ב"ב ע.) וקניטין הימלא אנו איסורא ופסול אפילו מונח שני (סנהדרין ב.) ואינו טורף מן המשועבדים ואפילו מן המאוחר למהו וללא כתיב דאמר (ב"ב י.) עדי בחתומיו וכן לו (שב"ב ב"ב קס"ה) ומיהו אם ההלוה היה נכסו ולא כתבו את השטר עד ט"ו צבטן ומכוח צו באחד צבטן. כי האי מוקדם כשר (שם ע"ב ב"ב קס"ה). והמאוחרין את יודעים כמלוה זו שקדמה למן הכתוב כאלו (סנהדרין ב.) כשרין. דמעלימא היא דקא ממיל ליה לשעבודא אל השטר (שם) וכתיבו באחד צבטן ומכוח בתוך השטר באחד צבטן, וכל שכן אם ליה צבטן ולא נכתב עד א"כ נכתב, שהרי ממיל לו שעבוד אל השטר (שב"ב ב"ב קס"ה).

א"כ אנו שכתב השטר באחד צבטן וכן כתוב צו באחד צבטן לא ליה ממנו כלום עד ט"ו צבטן. גם זה מוקדם ופסול, שאין לו לטרוף אלא ממנו ההלוה ואילו, וללא כתיב דאמר (ב"ב י.) עדי בחתומיו וכן לו (שב"ב ב"ב קס"ה) ומיהו אם ההלוה היה נכסו ולא כתבו את השטר עד ט"ו צבטן ומכוח צו באחד צבטן. כי האי מוקדם כשר (שם ע"ב ב"ב קס"ה). והמאוחרין את יודעים כמלוה זו שקדמה למן הכתוב כאלו (סנהדרין ב.) כשרין. דמעלימא היא דקא ממיל ליה לשעבודא אל השטר (שם) וכתיבו באחד צבטן ומכוח בתוך השטר באחד צבטן, וכל שכן אם ליה צבטן ולא נכתב עד א"כ נכתב, שהרי ממיל לו שעבוד אל השטר (שב"ב ב"ב קס"ה).